Djeca progovaraju

Šta utječe na trgovinu djecom u jugoistočnoj Evropi?

Izvještaj iz Bosne i Hercegovine

Save the Children

proMENTE
socijalna istraživanja
social research

Steve Powell

Petero djece

Istraživači na terenu

- **proMENTE social research**
  - **Ivona Čelebičić**
    Ivana Kuluz
  - **Hajrija Asani**
  - **Admir Osmanović**
  - **Ahmet Mujić**

Državni tim

- Save the Children Norway Regionalni ured za jugoistočnu Evropu
  - Regionalna direktorica Dr.Senija Tahirović
  - Menadžerica programa Andrea Žeravčić
  - Koordinatorica programa Aida Bekić
  - Koordinatorica projekta Dželila Mulić

Faze

- Fazi I
  - Regionalnog programa za suzbijanje trgovine djecom u jugoistočnoj Evropi
  - Save the Children identifikovao istraživanje kao prioritet u Fazi II
- BiH:
  - u 2002. godini SC Norway / UNICEF BiH: istraživanje o trgovini djecom u svrhu radne i seksualne eksploatacije (www.promente.org/scn1)
- Faza II regionalnog istraživanja
  - prikupiti više informacija o
    - djeci koja rade na ulici
    - i specifičnim faktorima rizika
  - i za doprinos regionalnom istraživanju.

Pregled literature

- ... o trgovini djecom i srodnim oblicima dječije eksploatacije širom svijeta, a naročito u jugoistočnoj Evropi i Bosni i Hercegovini
- podglavlje 3 ovog izvještaja
  - relativno odsustvo sistematičnih podataka o trgovini djecom u BiH
  - «trgovina ljudima» koristi kad se, ustvari, misli na trgovinu specifično usvrhu seksualne eksploatacije

Djeca uključena u pružanje seksualnih usluga i trgovina djecom: faze (BiH)

Pretpostavljene žrtve trgovine ljudima

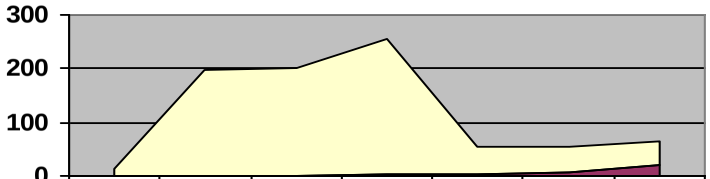

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Potencijalne strane žrtve	14	199	200	252	49	48	44
Potencijalne žrtve u BiH	0	0	0	3	4	6	22

❑(Ured državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne imigracije u BiH 2006 s. 29).

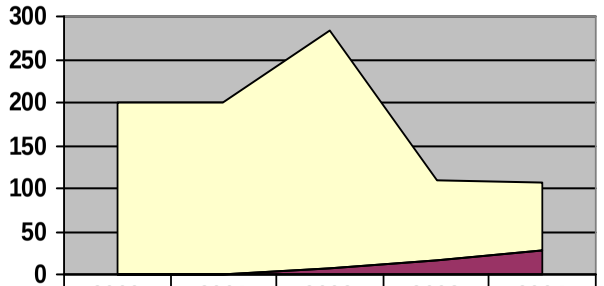

	2000	2001	2002	2003	2004
Strane	200	200	275	92	79
BiH	0	0	8	17	29

❑(Surtees 2005 s. 117)

Nacrt regionalnog istraživanja

- *Program obuhvata Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Bugarsku, Kosovo, Crnu Goru, Rumuniju i Srbiju*

232 sesija

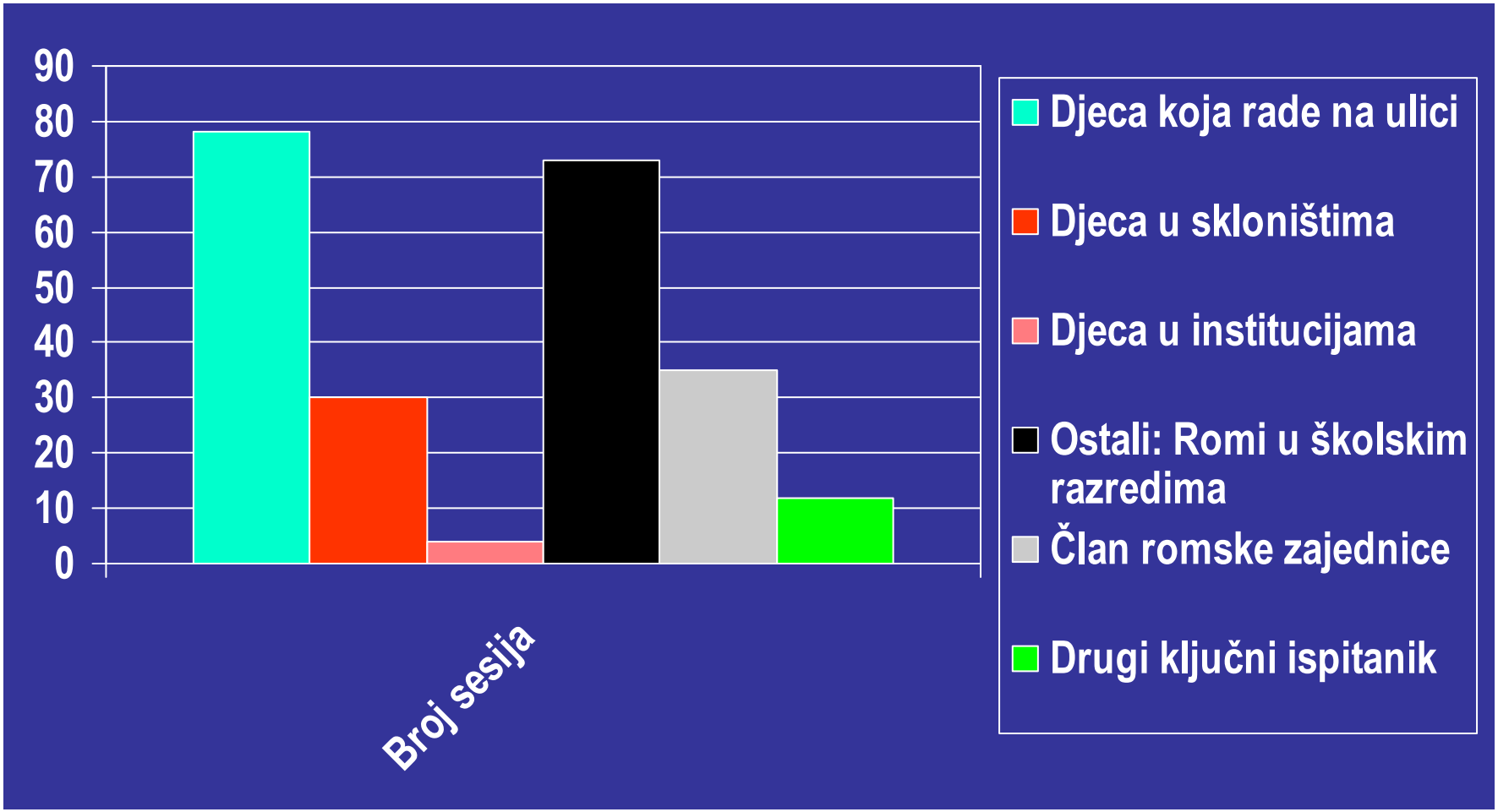
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
Broj sesija
Djeca koja rade na ulici
Djeca u skloništima
Djeca u institucijama
Ostali: Romi u školskim razredima
Član romske zajednice
Drugi ključni ispitanik

5 gradova

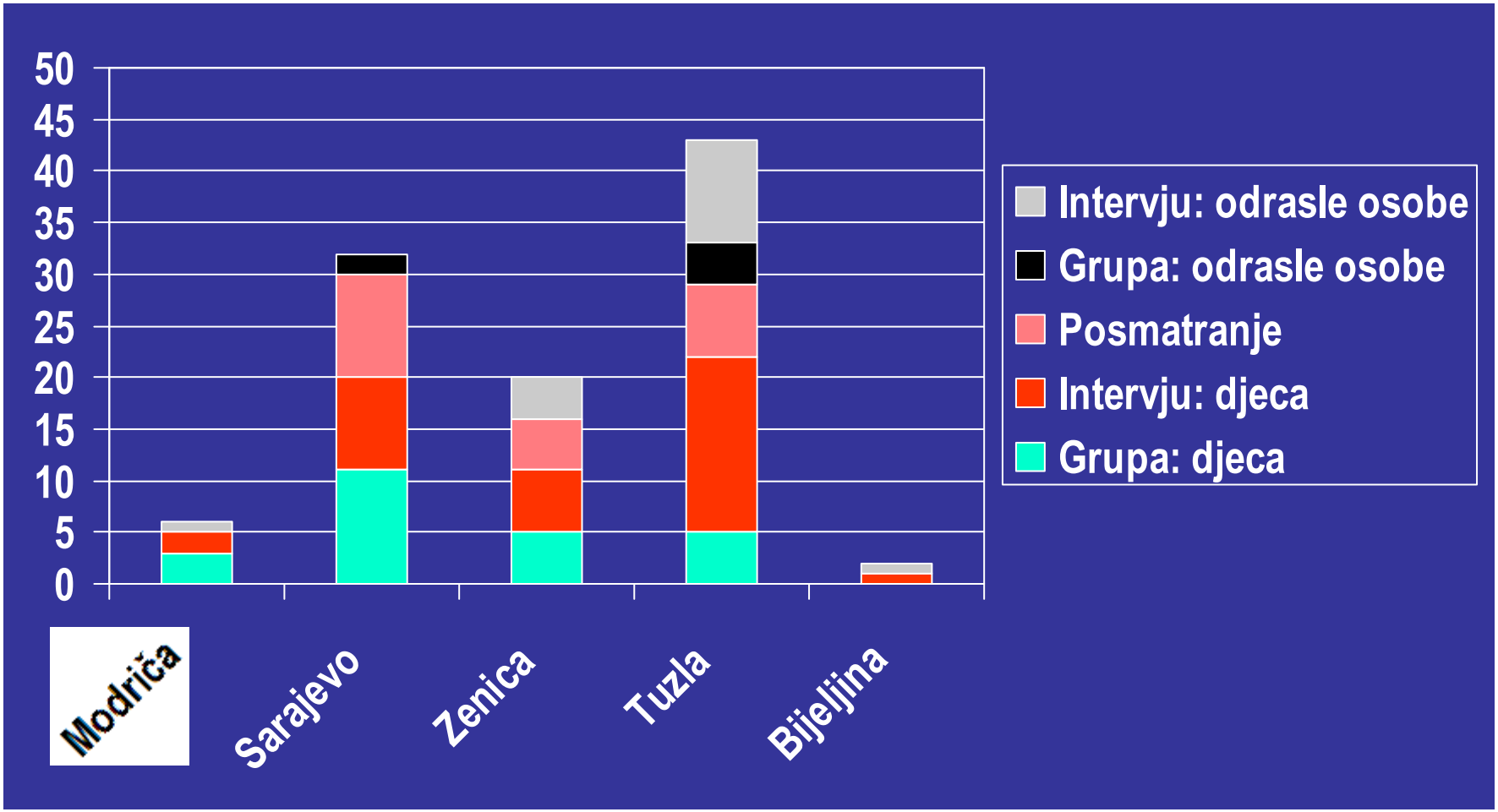
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
Modriča
Sarajevo
Zenica
Tuzla
Bijeljina
Intervju: odrasle osobe
Grupa: odrasle osobe
Posmatranje
Intervju: djeca
Grupa: djeca

Teme intervjua

- Bezbjednost i opasnost (fizička, ekonomska, društvena i ostala)
- Eksploatacija
- Mehanizmi i procesi (migracija, eksploatacija i trgovina ljudima)
- Donošenje odluka i izbori; prijetnja i prisila
- Faktori rizika i faktori zaštite (individualni, porodični/na nivou zajednice i makro nivo)
- Socijalna zaštita i podrška
- Budućnost (nade i snovi)

Glavni nalazi

	Rad…	Trgovina djecom …			
Oblik eksploatacije / rada	Koliko djece?	Posuđeni	Prodati	Preko granice	Otmica
Rad na ulici (prosjačenje, pranje šoferšajbi)					
Prodaja otpadnog materijala za recikliranje					
Pomaganje na pijaci i ulična prodaja					
Pružanje seksualnih usluga					
Rani brak					
Kriminal					
Rad u poljoprivredi, građevini					
Usvajanje					
Prodaja organa					

Legenda: količina dokaza	Značajna	Izvjesna	Slaba	Nikakva

Djeca koja rade na ulici (i trgovina djecom u tu svrhu): model

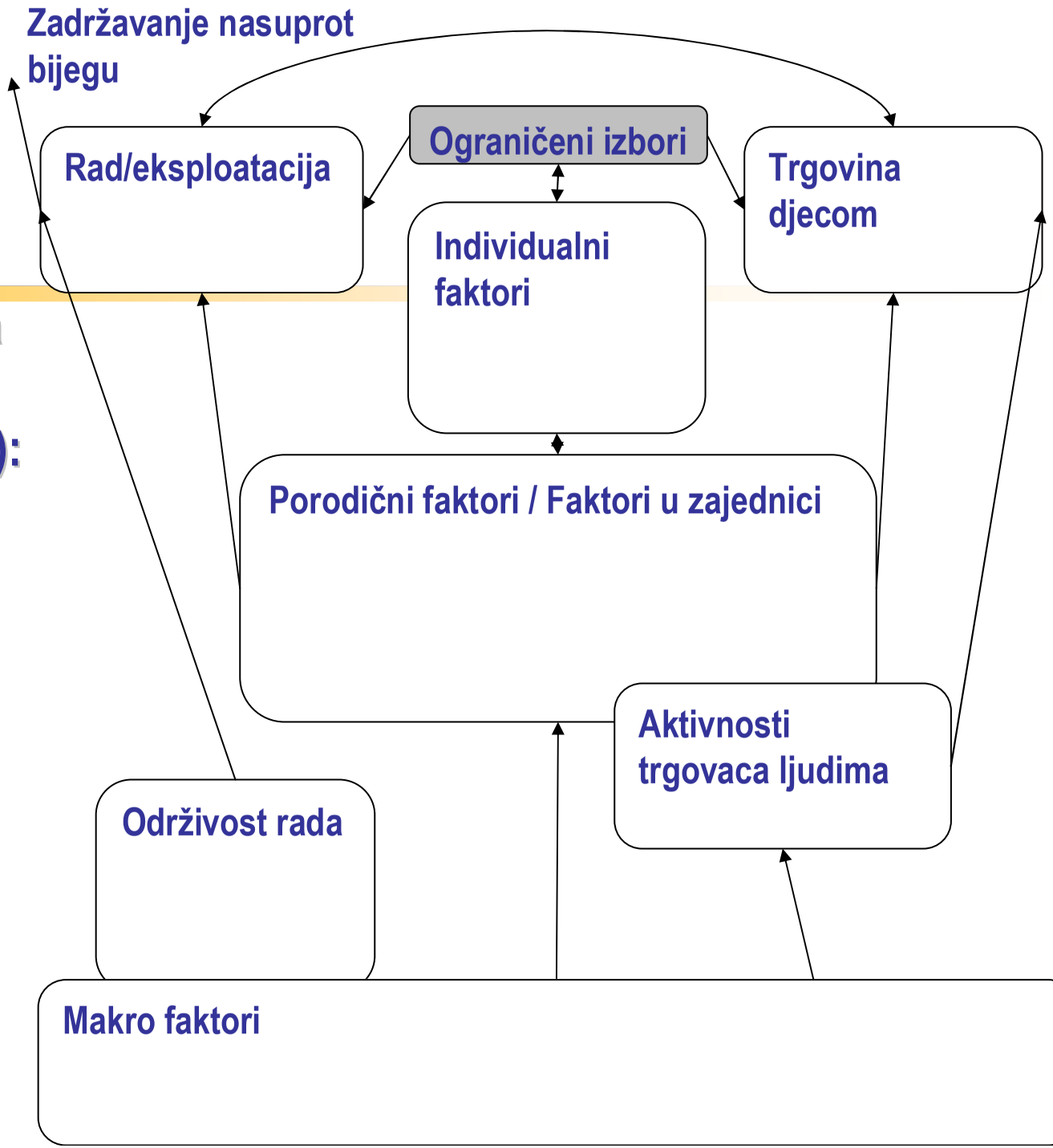

Djeca uključena u pružanje seksualnih usluga (i trgovina djecom u tu svrhu): model

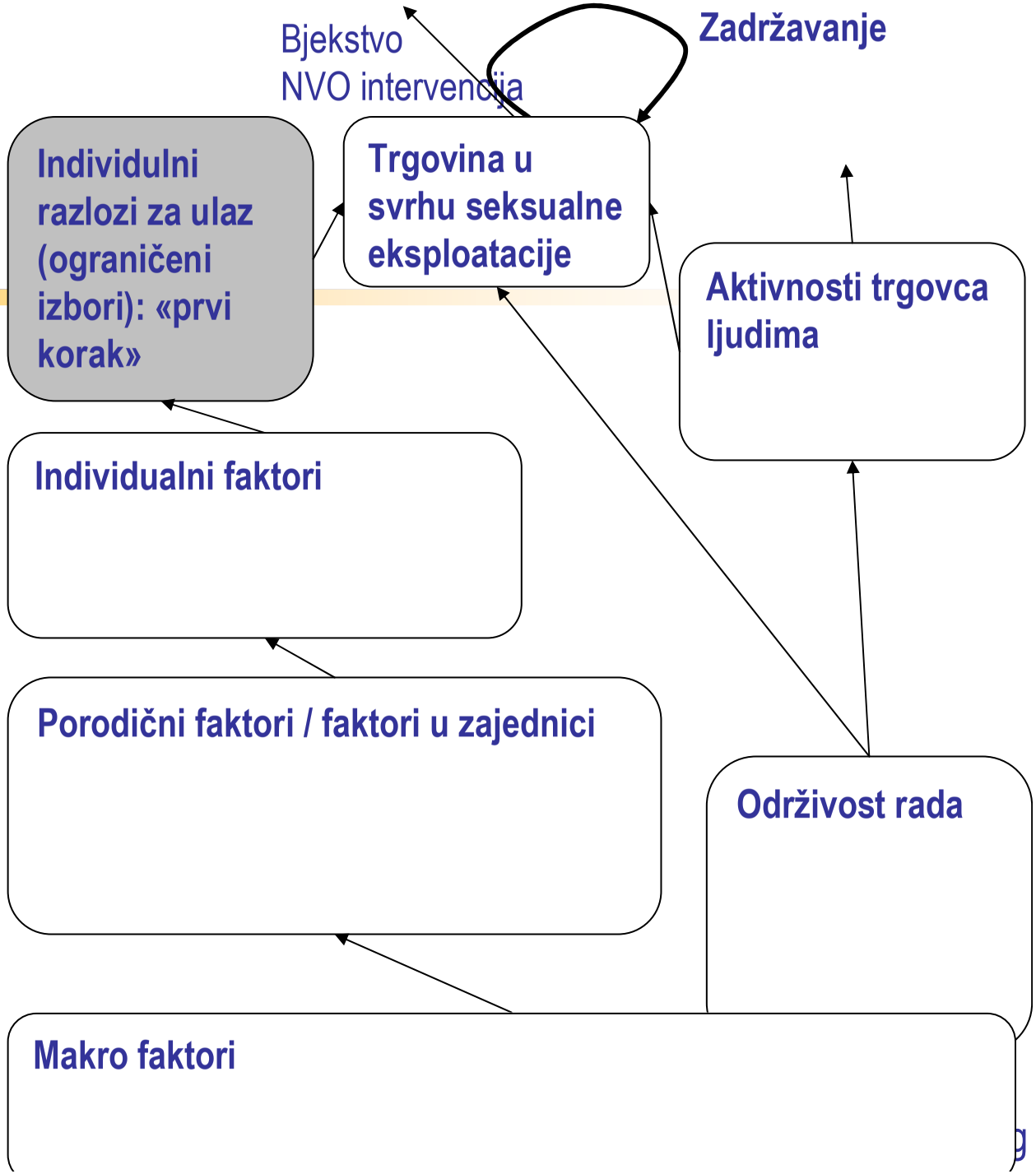

Ograničenja

- Geografska ograničenja
- Isključivanje starije djece koja prosjače zbog novca za drogu
- Državni pogled na međunarodni fenomen
- Neprijavljivanje eksploatacije, nasilja i učešća u kriminalu zbog participativne prirode istraživanja
- Moguće neprijavljivanje organizovanog rada na ulici/trgovine ljudima zbog dojave o istraživanju
- Vjerovatnoća da istraživanje prijavi niži omjer djece koja su prisiljena na rad
- Ne obuhvata informacije od samih trgovaca ljudima

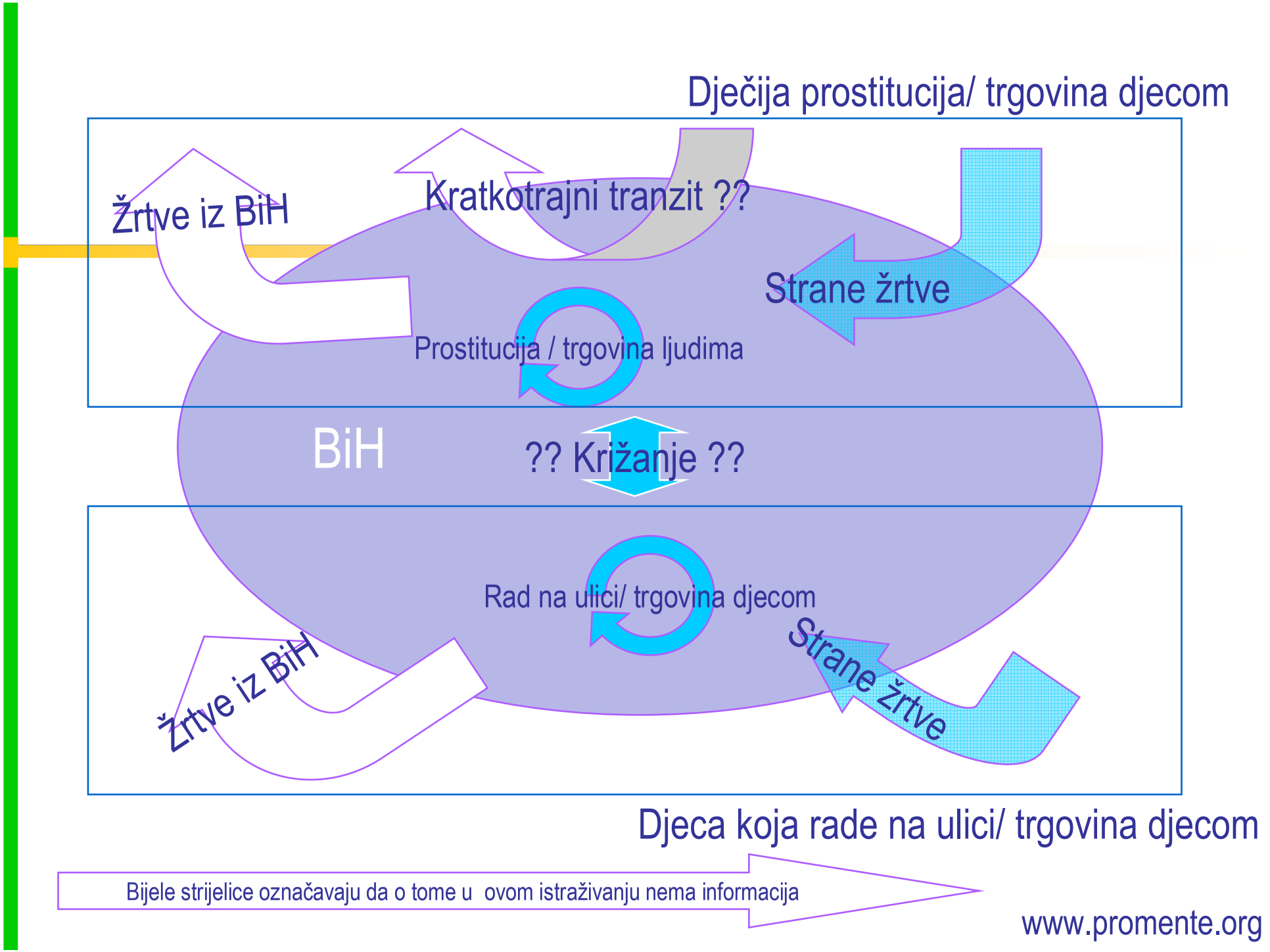
Dječija prostitucija/ trgovina djecom
Žrtve iz BiH
Kratkotrajni tranzit ??
Strane žrtve
Prostitucija / trgovina ljudima
BiH
?? Križanje ??
Rad na ulici/ trgovina djecom
Žrtve iz BiH
Strane žrtve
Djeca koja rade na ulici/ trgovina djecom
Bijele strijelice označavaju da o tome u ovom istraživanju nema informacija
www.promente.org

Zaključci i preporuke: opšti

- Smanjivanje održivosti ovog rada bi smanjilo vjerovatnoću da će djeca postati žrtvama trgovine ljudima.
- Prevencija
  - usmjeriti prema porodicama, zajednicama i društvu
  - integrisati rad postojećih institucija
  - Fokus na manje sistemsku domaću trgovinu i eksploataciju.
  - Fokus na trgovinu u svrhu eksploatacije u radu.
- Prodaja djevojčica/djevojaka u svrhu braka: Rad sa državnim i općinskim partnerima, i članovima i predstavnicima romske zajednice; motivacije parova da se vjenčaju na zakonit način.

Zaključci i preporuke: Rad na ulici, trgovina djecom i društvena isključenost

- Borba protiv trgovine djecom znači poduzimanje mjera u vezi sa društvenom isključenosti.
- Usvojiti preporuke Konferencije «Romi i trgovina ljudima» iz 2005. godine
- Podržati napore Roma u borbi protiv rasizma, diskriminacije i društvene isključenosti koja ih se tiče.
- Saznanja o romskoj istoriji, kulturi i tradicijama trebaju biti dio redovnog školskog nastavnog plana i programa.
- Uključivanju romskih organizacija i Roma u planiranje i prevenciju.
- Poruka: rad na ulici je reakcija na društvene isključenosti, a ne njihov uzrok.

Zaključci i preporuke: Rad na ulici kao opstanak

- Preventivna strategija koja se fokusira samo na zaustavljanje rada djece samo će pogoršati stvari
- Stručnjaci i institucije trebali bi početi iz pozicije poštovanja prema radu koji ta djeca obavljaju.

Zaključci i preporuke: Rad na ulici i obrazovanje

- Uključivanje djece koja rade na ulici u obrazovni sistem unutar Državnog akcionog plana za borbu protiv trgovine ljudima 2008-2011.
  - bolji pristup predškolskom obrazovanju
  - bolji pristup osnovnom i srednjoškolskom obrazovanju
  - olakšati ponovni ulaz u obrazovni sistem za one koji su ga napustili ili su u opasnosti da to učine
  - subvencionirati prijevoz do i iz škole
  - pružanje školskih udžbenika
  - podrška za romski jezik
  - pristup baziran na spolnoj jednakosti kako bi se uključile djevojčice/djevojke
- na duži vremenski period

Zaključci i preporuke: Rad na ulici. Institutcionalna prevencija i odgovor

- Skloništa i NVO trebaju usvojiti modele najbolje prakse.
- Formirati radnu grupu koja će uključivati stručnjake i predstavnike zajednice da izradi nacrt revizije relevantnih zakona i regulativa, te razviti multidisciplinaran plan prevencije sa jasno definisanim ulogama za svaku instituciju.

Zaključci i preporuke: Rad u oblasti pružanja seksualnih usluga i trgovina djecom u tu svrhu

- Fokus na manje organizovane vidove trgovine u svrhu seksualne eksploatacije.
- Poboljšanje rada socijalnih ustanova radi bolje prevencije
- Razviti modele za dugoročnu rehabilitaciju
- Povećati preventivne napore usmjerene na korisnike i potencijalne korisnike

Zaključci i preporuke: Specifični faktori za ulazak u rad u oblasti pružanja seksualnih usluga i trgovinu djecom u tu svrhu

- Prikupiti više informacija o ovom mogućem ulasku u trgovinu djecom i razviti preventivnu strategiju i poruke u skladu s tim.
- Prevencija
  - kako se procjenjuje rizik i kako se ograničava povjerenje **u ljude koje poznaju**.
  - uključiti mjere za rano otkrivanje ovisnosti o drogama
  - mentorstvo, naročito djeci pod ekstremnim rizikom.